

1917-1918/2131

ABONAMENTUL.

Pentru Monarhie:

Pe an 18 cor. 1/2 an 9 cor. 1/4 4-50 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane

1/2 an 12 cor. 1/4 an 6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.

□ □

Tot ce privește foaia să se adreseze la Redacțiunea și administrațiunea „Unirea” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

După trei ani.

Se împlinesc trei ani dela clipa fatală, când a sunat goarna de luptă.

Încercăm să ne dăm seama de evenimentele, ce s'au desfășurat în acest interval — și nu isbitim. Din capul locului, ni-se pare că războiul nu durează numai de trei ani, ci de ani mulți: o eternitate.

Încercăm să reconstruim tabloul vremilor de pace, dar imagina aceea ni-se pare așa de îndepărtată, încât nu-i mai putem prinde conturile.

Scânteia ce a rămas pe urma atentatului dela Serajevo n'a putut fi suprimată, căci ea căzuse într'un teren mult mai exploziv, de cum și-ar fi putut închipui chiar cei mai abili și prevăzători diplomați.

Cine ar fi crezut atunci, că flăcările acestui cumplit incendiu vor lua în stăpânire lumea întreagă?

„Când vor cădea frunzele“... — aveau să vină acasă luptătorii, așa se spunea atunci din locul cel mai competent. Și iată, frunzele au căzut de trei ori de atunci — și a patra toamnă își anunță sosirea ei de jale. Credeam, pe atunci, în puterea covârșitoare a civilizației — și credința aceasta ni-se spulberă.

Flăcările distrugătoare ale războiului, în loc de a fi fost localizate, s'au încins tot mai mult, luând proporțiile unui cataclism mondial. Ne gândiam atunci: războiul e o ultima ratio, un malum necessarium. Se vor încrucișa spadele, și după datoria de onoare se va fi achitat, combatanții își vor întinde mâna de pace. Așa ne închipuiam noi războiul, la începutul veacului al XX-lea.

Dar proporțiile ce le-a luat, pe urmă, nu mai cadrează nici cu veacul al XX-lea, nici cu pretențiile juste ale civilizației.

Ententa, după eșecuri repetate, a târit și alte state neutrale în acest fatal danț al morții, și în loc de izbânda decisivă pe câmpul de luptă, contează la manevra de infometare.

* * *

Din mormanul de cadavre, din ruinele fumegânde ale atâtor orașe distruse, s'a ridicat totuș — ca fumul unei ardere de tot — ideea *păcii, a frățietății și a egalității* între oameni.

S'aud, tot mai des glasuri hotărâte pentru pace; se accentuează pretutindeni ideile de democratizare, și un suflu de regenerare trece peste suferințele bietei omeniri trudite.

Azi, când războiul a luat proporțiile unui *măcel*, se vorbește de pace, de drepturi, de înfrățire generală. Și te gândești cu amărăciune: nu se puteau face toate acestea reforme, în bunăînțelegere, fără atâtea victime, și fără acest măcel îngrozitor?

Dar omenirea — cu toate pilduirile elocvente ale istoriei; cu toate îndemnurile înălțătoare ale bisericii — nu se poate instrui, decât după ce a dat, în atâtea rânduri, cu capul de părete.

Dea Dumnezeu, ca lecția aceasta grozavă, să fie spre folosul întregii omeniri — și o viață mai fericită și mai bună să urmeze pe urma viforului ce a sguduit lumea din temelii!

Robert Cecil despre scopul de război al Angliei. — În Camera comunelor lordul Robert Cecil, unul dintre cei mai marcanți membri ai guvernului englez, a arătat cări sunt principiile fundamentale amăsurat cărora Anglia și aliații tind spre pace.

Un guvern adevărat democratic în Germania ar fi garanță, că politica germană se schimbă total și pericolul ce ne amenință dispare. Lordul Cecil a accentuat că să indentifică cu declarația unui deputat, că dușmanul principal nu e Ungaria și Austria, ci Germania.

Vorbirea lui Lloyd-George.

Chestia Belgiei. — Războiul submarin. — Expozeul cancelarului german. — Anglia va începe tratative de pace numai cu o Germanie democratică.

Zilele trecute s'a serbat jubileul de când Belgia a fost declarată de regat independent. Cu ocaziunea aceasta ministrul prezident al Angliei, Lloyd-George a ținut o vorbire în care a recapitulat faptele mărețe, săvârșite de poporul belgian în războiul actual prin alăturarea la puterile ententei. Lumea nu va uita meritele câștigate de Belgia pentru apărarea dreptului internațional.

Amintește răspunsul Belgiei la nota Germaniei prin care respinge orice acțiuni de arme alături de Germania. Deciziunea aceasta a guvernului belgian formează un capitol însemnat în istoria războiului universal. Dar Belgia și suferă de furia cuceritorilor. De trei ani suferă umilirea de sclav. Prin aceste suferințe Belgia s'a învrednicit să fie mai mare decât ori când. Prefacerea Belgiei trebuie să urmeze. Cu aceasta li datorește Anglia, Franța, Europa și întreaga lume civilizată.

În fruntea Germaniei a ajuns un nou cancelar. Ce nădejde de pace cinstită se desprinde din vorbirea lui Michaelis? În expozeul cancelarului

sunt părți, cari vor fi înțelese pe deplin de cercurile militare germane, privitor la siguranța frontierelor Germaniei. Are câteva părți și pentru aderenții păcii. Sunt și de acelea cari se referesc la anexarea Elsația-Lorenei. Unele propoziții aparțin celor din 1914 pentru cari Europa de atunci e inundată de sânge. Altele cutează să anexeze Belgia și Curlanda și sunt și de acelea cari nu peste mult vor împinge Europa într'un nou potop de sânge, dacă cuprinsul lor nu va fi șters pe câmpul de luptă. *Expozeul acesta e expozeul omului care ta în considerare situația militară.* Aceasta să o noteze aliatele Rusia, Anglia, Franța, Italia și celelalte. E un expozeu ce se poate schimba cu situația militară. Dacă germanii vor rămânea învingători în apus și în est, și trupele engleze vor fi alungate din Mezopotamia de turci, atunci vorbirea aceasta cuprinde pe dea întregul anxiuni și militarism în proporții mai mari ca în trecut. La caz contrar când germanii și turcii vor suferi eșecuri, vorbirea va rămânea în înțelesul de acum. Din vorbirea lui Michaelis se învederează și introducerea democratismului, care chiar și de se va introduce pentru noi nu e destulă garanță. După părerea mea expozeul tradează, *că bărbații de stat ai Germaniei în momentul acesta aderează la continuarea războiului.*

Germania prin războiul submarin a voit să facă ca Anglia să fie incapabilă de luptă. Regret, că tocmai la

inceputul carierei lui, sunt necesitat să-l decepționez. Invingerea era așteptată în Aprilie. La luna aceasta pot reprivi ca la o lună îmbrăcată în drapele cernite.

În ultimele două luni ale anului curent vom construi atâtea năi ca în cele douăsprezece luni ale anului trecut. Noi suntem un popor încet, nu începem în grabă nimic, dar cu greu putem fi bătuți dacă odată ne-am pornit.

Prezic, că Michaelis, dacă va ajunge, va avea altă convingere și va ținea alt expozeu.

Acesta e singurul lucru pe care îl așteptăm și pentru care ne luptăm.

Cu Germania liberă încheem pace, dar sub nici o condiție nu încheem cu Germania guvernată de autocratism.

— Semioficiosul cancelarului „Nordd. Allg. Ztg.” scrie referitor la vorbirea lui Lloyd-George următoarele: Premierul Angliei a vorbit din acelaș loc în care în 1908 a recunoscut lipsa ca Germania să se înarmeze fiind amenințată de forțele preponderante a Franței și Rusiei. În cuprins vorbirea aceasta e răspuns la declarațiile cancelarului. Cu toate, că enunțaițiunile lui Michaelis, Lloyd-George — după cum a spus — le-a citit de trei ori nu amintește de declarațiile făcuse și sincere ale adunării imperiale pentru o pace cinstită. De aci conchidem, că ministrul prezident englez nu e pentru o pace bazată pe înțelegere. Aceasta nu ne surprinde, căci în acelaș timp colegul lui, Carson, a declarat, că Anglia numai când trupele germane se vor retrage după Rin va începe tratative de pace. *De aceea a rămas până acum necombătut acordul stabilit cu concursul Angliei între Franța și Rusia cu privire la anexarea Elsația-Lorenei, regiunile Saar și a câtorva părți din ținutul Rinului.*

Dacă Anglia are astfel de concepțe despre pace înțelegem, că Lloyd-George nu află în cuvintele cancelarului aplicări spre pace. Acolo unde mai e sentimentul demnității se poate în-

FOITA.

Cele mai vechi scrieri de gramatică și sintaxă în lingvistica indogermană.

— Fragment. —

De Dr. C. Pavel.

(Continuare și fac.)

Unii lingviști moderni, ca Delbrück¹⁾, întemeietorul sintaxei moderne a limbilor indogermane, pune mare preț pe aceasta gramatică și din punct de vedere sintactic de vremece Dionysios Thrax, cel dintâiu ne dă și câteva noțiuni de sintaxă. Sub raportul acesta este de a-se apleca pe plauul dintâiu definiția sicerii. Propoziția — λόγος — după Dionysios — ἐστὶ λέξεων σύνθεσις διάνοιαν αὐτοτελή δηλοῦσα, — adică: zicerea este o stare împreunare a cuvintelor, ce în sine ne dă un înțeles deplin.

Cum însă Dionysios Thrax nu cunoaște deosebirea dintre părțile vorbirii și cele ale sicerii, consecvent și pe cele din urmă le numește λέξεις. De altcum linia de bătaie dintre morfologie și sintaxă nici până azi nu-i fărușită și limpezită îndesjuns. Definierea principială și exactă a materialului

sintactic, precum și sistemizarea definitivă a legilor sintactice încă nu s'a cristalizat pe deplin în fecul polemiilor, ce decurg și astăzi pe acest teren.

Dela apariția acestei gramatici până în sută XII. după Hristos toată instrucția de gramatică a limbilor clasice se razimă pe cartea lui Dionysios Thrax, numită cu drept cuvânt „*Inkunabel der Sprachwissenschaft*”. Deja înainte de veacul V. d. Hr. a fost tradusă în limbile armeană și siriacă. Traducătorul armean a putut fi vre-un exeget din școala bizantină, de vremece din ediția armeană de astăzi alui *Cirbead* se vede, că autorul acestei traduceri pe lângă textul original alui Dionysios a mai întrebuințat și alte comentare deformând și stălcind pe alcurea definițiile originale.

Astfel armeanul e mai de curând un *traduttore* decât un *traduttore* alui Dionysios. Traducerea siriacă e mai fidelă și azi se poate mai bine întrebuința la restabilirea textului original.

Întreagă terminologia și împărțirea gramaticilor de grecește și latinește, precum și cea a limbilor germane și ne latine deopotrivă și azi, după două mii de ani, se întemeiază pe aceasta gramatică constătoare din cinci secțiuni și 20 capitole, adunate și puse unul lângă altul întâierdată de Dionysios Thrax, părintele gramaticii.

Dela apariția gramaticii lui Dionysios Thrax, adică dela sfârșitul sutei II. înainte de Hristos până la 140 după Hristos, două sute de ani și mai bine, vreme de mari învolburări, prefaceri și ciocniri a două lumi; una, cea clasică, ce se stinge și fărâșează, iar alta, cea creștină cu cele dintâi idei umanitare și internaționale, cu un minuat răsarit de soare scaldat în sânge, — zic — în carminul acestei izbeliți, privitor la studiul limbii, afară de cărțile lui *Didymos* din Alexandria: *περὶ ὀρθογραφίας*, apărute pe vremea lui Augustus, aproape nimic n'avem de înregistrat. La 140 după Hristos, sub împăratul M. Antoninus Pius apare *Apollo-nios Dyakelos*, tot din Alexandria, — summus auctor artis gramaticae, — cu seriile: *περὶ ἀντωνυμίας* — despre pronume —; *περὶ ἐπιρρημάτων* — despre adverbi; — *περὶ συνδέσμων* — despre conjuncțiuni; și *περὶ συντάξεως τῶν τοῦ λόγου μερῶν* — despre sintaxă; construcțiunea părților sicerii în patru cărți. În cartea I. învederează mai de aproape sintaxa numelui, a substantivului; în cea de a doua: sintaxa pronumelui; în treia însăși asupra participiului; iar în cartea IV. desfășură sintaxa verbului.

Serierea aceasta din urmă alui Apollonios este o urmare și o continuare consecventă a cercetărilor făcute de Dionysios Thrax asupra sunetelor, silabelor și a cuvintelor.

¹⁾ Delbrück: Grundriss—Syntax. Strassburg 1899, pag. 3.

telege, că vorbirea cancelarului nu a fost cu două înțelesuri, ci a împlinit numai o datorință, când a accentuat, că asigurarea frontierelor germane la încheierea păcii e o datorință înomisă.

Mari turburări în Rusia.

Despre evenimentele mari, ce se precipită acum în Rusia, din știrile de ziare, e cu neputință să ne formăm o imagine mai clară. La Petrograd fracțiunea socialistă bolșeviciană în frunte cu Lenin a aranjat mari demonstrații pe stradă, lansând apele către armată, să nu iasă partea la ofensă, fiindcă dușmanul, bargeșimea, e în lăuntrul țării, contra caruia au să lupte proletarii. Știrile de ziare aduc, că guvernul a descoperit acte, din care eze, că Lenin a fost plătit de Germania să agite între soldați pentru depunerea armelor și danogarea poruncilor militare. Guvernul a făcut cele mai violente acțiuni de pedepsire contra bolșevicianilor. Lenin de bună voie s'a înștiințat înaintea tribunalului.

Pe străzile Petrogradului în timpul acestor au fost încăerări și măcelări foarte sângeroase între crăcii credincioși lui Kerenski și trupele lui Lenin. Ciocniri cu arme au avut loc între partidul maximalist și cel guvernamental. S'au dat atacuri cu mitralieze, secerând mii de vieți.

Tulburările din internul Rusiei au urmări mai grave asupra moralului trupelor dela front, unde multe regimente aderente de lui Lenin au demarat supunerea. Întreg cabinetul ministrului provizor și-a dat demisia. De ministru-prezident și dictator a fost numit Kerenski, fost ministru de război.

Comisia executivă a muncitorilor și ostașilor, după consultări lungi, pentru curmarea catastrofei provocată de contra-revo-

luționari, a decis ca guvernul provizor să se numească guvern de salvare. Guvernul va primi putere nelimitată pentru reorganizarea armatei ca astfel să se poată lupta până în sfârșit cu anarhia și contra revoluția.

Kerenski pentru întărirea moralului, a cercetat trupele dela front, născându-se din toate puterile să oprească demoralizarea totală a armatei, care acum se pare puțin capabilă de o rezistență mai serioasă. Aplanarea mișcărilor din Rusia, cari au atins neplăcut stările ententei, are să o rezolve Kerenski, un bărbat foarte energic. La caz când starea din Rusia va dăinui și pe mai departe, fără ca bărbații de stat ai Rusiei să poată mulțumi spiritele demoralizate și sărăcitate prin eșecurile de până acum, chestiile interne ale Rusiei probabil vor fi rezolvate de doi vechi dușmani ai Rusiei, soam aliați de ai ententei.

Războiul european.

— Telegramme oficiale. —

Budapesta, 26 Iulie. Focul concentric de artilerie spre sud de Smorgon a micșorat punctul de eșire al trupelor rusești. Dușmanul a fost silit să se retragă. Tranșeele avansate aproape toate sunt în posesiunea trupelor noastre. Diviziile noastre prin lupte au ocupat culmile ce se estind spre nord-est de Tarnopol, sectorul Griecna până la drumul dela Trembovka—Husiatyn. Spre sud-vest am cucerit Bucacul, Tlumac, Ottynia și Delatynul. Frontul rusesc dela pasul Tatar în urma presiunii dela Nistru spre nord, a început să se clatine.

Dușmanul aci se retrage spre Cernăuți. Eri rușii au fost respinși de pe înălțimile Babludova.

În apus lupte de artilerie cu vehementă nealterată se dau între mare și Lya. Eșirile englezilor de sondaj au continuat fără succes. Pozițiile germane de lângă Lens în Artois au stat din nou sub bombardări grele. La Mangy trupele de asalt din Lübeck au cucerit o parte însemnată de tranșee. Inimicul a dat atacuri în trei rânduri, dar fără succes. Spre seară trupele moștenitorului, după pregătiri minunate de artilerie, au ocupat cu asalt pozițiile franceze dela Ailles spre sud, au pătruns în ele pe o întindere de 1800 metri și 400 metri afunzime. Dimineața diviziile dela Rinul de jos au luat dela dușman culmea dela Hourtebisse spre nord. Trupele de asalt din Schleswig-Holstein și Brandenburg au îndeplinit în Champagne eșiri succese. Au ocupat restul de teritoriu dela Mont-Hauton, rămas la francezi cu ocaziunea atacului din 14 crt. Inimicul pe toate trei fronturile a dat contraatacuri nesuccese. Au fost prinși 1150 ostași, 41 ofițeri și multă muniție.

Instalarea noului comite suprem în comitatul Albei-inferioare.

Vineri, în 27 Iulie a. c. a avut loc la Aiud instalarea de comite suprem a baremului *Bánffy Kazimír*, fost vice-comite a acestui comitat.

telor. Apollonios pune întrebarea așa: dacă împreunarea elementelor verbirii, a senetelor, silabelor, schimbarea substantivelor și a verbelor, precum și a celorlalte părți ale verbirii este supusă unor legi, tot astfel trebuie să fie vre-o lege, vre-un canon privitor și la împreunarea cuvintelor în ziceri. Dreptce Apollonios fiecare parte a verbirii o tratează și consideră din trei puncte de vedere: a) în sine, separată; b) ca ținând locul altei părți; c) în legătură cu numele ori cu verbul.

Și cum autorul sub sintaxă înțelege numai expunerea congruenței și a facongruenței în limbă; consecvent nici într-o carte nu insistă eseluziv numai asupra unei sau a altei părți a verbirii, ci face o expunere mixtă a tuturor legilor sintactice privitoare când la substantiv, când la verb, precum și la raportul reciproc dintre aceste două, fiindcă și unul și altul poate deveni surrogatul — *παρὰλαμβάνομεν* — celuilalt. — Toate celelalte părți ale verbirii se refer ori la verb — deși el încă nu cunoaște, — pe vremuri așa numitele verbe impersonale¹⁾, ori la substantiv și sunt numai *μίμημα τοῦ αὐτοελοῦς λόγου*, răsunul unei ziceri de sine stătătoare²⁾.

Ideia, pe care o urmărește Apollonios

¹⁾ Dr. R. F. L. Skrzeczka: Die Lehre des Apoll. Dyskolos vom Verbum. Königsberg 1869, pag. 21.

²⁾ Dr. L. Lange: Das System der Syntax des Apollonios Dyskolos Göttingen 1852, pag. 44.

Dyskolos, scurt și precis este: a reliefa, că cele mai de căpetenie părți ale zicerii din punct de vedere sintactic sunt substantivul și verbul. *Ὅμοια καὶ ἕνω καὶ ἐμφορότατα μίμη τοῦ λόγου.*

Scrierea aceasta mai de grabă s'ar putea numi: sintaxa substantivului și a verbului³⁾.

Astfel se prezenta cartea, pe care se razimă toată bibliografia și știința de sintaxă indogermană. Descoperite abia la 1813 de Bekker, (1785—1871) elevul lui Wolff, scrierile lui Apollonios Dyskolos n'au putut avea rolul și influința de care s'a bucurat veacuri de rândul gramaticii lui Dionysios Thrax. Valoarea științifică atât a scrierilor lui Apollonios Dyskolos cât și cea a lucrărilor de fonetică ale lui *Aelius Herodianos*, fiul lui Apollonios, este mai pe jos de valoarea gramaticii lui Dionysios Thrax. Încât însă a sulevat o samă de idei rodnice privitoare la examinarea legilor sintactice și încât Apollonios a observat, cel dintâiu, că gramatica și logica, adică sintaxa, sunt două discipline supuse unor legi deosebite, fiindcă o judecată din punct de vedere gramatical poate fi ineseptionabilă și în aceeași vreme ca logică absurditate: cu drept cuvânt fi numește Delbrück: *părintele sintaxei*, — *Der Vater der Syntax*⁴⁾.

³⁾ Delbrück: Grundriss—Syntax, pag. 9.

⁴⁾ Grundriss. vol. III. s. — Freund: Grundzüge... 198.

Astfel ni-se prezintă cunoștințele referitoare la gramatica și sintaxa limbii eline și în general la orice limbă către sfârșitul culturii grecești. Ele rămân neatinse și se susțin în forma aceasta până prin mijlocul veacului XIX, când apoi atât în fonetică cât și în dialectologie, morfologie și samsologie — *Curtius, Ahrens, Passow, Pape* și al. și iudeosebi dela *Junggrammatiker-i*—*Brugmann, Delbrück, Meyer, Osthoff, O. Hoffmann, Thumb, Kretschmer, Hirt, Wright* — și pe terenul gramaticii și al sintaxei comparative indogermane a început o muncă vastă și radicală, din care s'a hrănit un viu interes nu numai pentru limba clasică, ci și pentru cea neo-elină modernă.

Din aceasta scurtă expunere — încât permit cadrele unei lucrări sintetice — vedem, că nu numai din poezia și filozofia clasică a poporului elin, ci și din precupările științifice de mai târziu — din perioada alexandrină ale aceluia, ni-se desprind atâtea strefulgerări de lumină.

Îndeosebi filozofia și știința limbii se îmbogățesc cu o samă de idei și scrieri ce stăruesc și astăzi ca și temeliiile lingvisticii indogermane. Și făcândă veșniciei în nici o creațiune antică, — nici în poezia lui *Sophokles*, ori avântul platonismului; nici în adâncimea lui *Aristoteles*, nu tremură mai mândră și mai admirată decât în gramatica lui *Dionysios Thrax* și în sintaxa lui *Apollonios Dyskolos*. Ei destindară calea lingvisticii.

Casa comitatului avea un aspect de sărbătoare, și marea sa festivă era literalmente înțesată de public. Erau de față aproape toți membrii municipali din toate partidele, funcționarii, apoi dame și altă lume curioasă. S'a prezentat chiar și episcopul Majláth de la Alba-Iulia, șefii partidului independent din comitat contele Teleki Árvéd și baronul Kemény Árpád, iar dintre membrii români domnii canonici: Gavrilă Pop, Dr. Izidor Marcu, Dr. Al. Nicolescu, profesorii de teologie Ștefan Roșian și Dr. Victor Macaveiu, prof. G. Precup, A. C. Domșa, prot. Bărbat, protopopii Teculescu și Rasan din Alba Iulia, preotul Frâncu din Bonic, Aug. Dumitrescu și alți mulți.

Adunarea s'a deschis la orele 10 a. m. de către protonotarul Inczedy Jokszman, protonotarul comitatens. O deputație anume, între cari era și părintele canonic Dr. Izidor Marcu invită pe noul comite în adunare. Prezentându-se între aclamațiile asistenței, să dă citire rescriptului de denumire, apoi face jurământul prezoris, după care ocupând scaunul presidial își citește programul de muncă, din care relevăm: Aplicarea și observarea legilor în mod drept și imparțial față de toți cetățenii acestui comitat fără deosebire de limbă și confesiune; ridicarea economică și industrială, înlesnirea comunicației, dezvoltarea instrucțiunii populare și direcționarea ei în școlile naționalităților în sens patriotic, consolidarea statului unitar și strivirea direcțiilor contrari, pe usmă organizarea și promovarea funcționării comitatense.

Urmează vorbirile de salut. Mai întâiu îl salută protonotarul Jokszman într'un discurs avântat, apoi deputatul Mayer; episcopul Majláth îl salută în numele bisericii catolice, face aluzie și la români, cari sunt în majoritate în acest comitat, laudă acest popor fără să-l pomenească pe nume, dorindu-i conducători buni și înțelepți și sfătuirădu-l să nu se subtragă dela învățarea limbii maghiare, pledează pentru bunăînțelegere între toți cetățenii acestui comitat, dorind ca în aceste vremuri să ne stăpânească un adânc sentiment religios, scoate în relief frumuseța caracterului și tăria convingerilor celor dela conducere.

Contele Teleki îl bineventează în numele partidului independent din comitat, făcându-i elogii, și conjurându-l să lucreze la cei de sus pentru întărirea Ardealului.

În numele românilor i-a cuvântul părintele canonic Marcu. Verba românească a provocat vociferări și tumult în o parte a publicului intolerant. Noul comite a accentuat îndreptățirea vorbei românești și destul de apăsător și energic a adus la ordine pe cei nervoși. Părintele canonic Marcu fără să-și piardă cumpătul a spus în vorbe respicătoare dorințele românilor din acest comitat: să li-se respecte limba, instituțiile bisericesti și culturale și să fie considerați pe o formă, fiindcă deoptrivă apără patria în tranșee iar cei de acasă lucrează pentru susținerea vieții economice.

Pe urmă îl salută primarul Albei-Iulia Dr. Roșca. Ca de obicei în discursul căutat dupăce preamărește ideile democratice atinge și nota naționalităților chemându-le să se contopească în națiunea maghiară.

Terminându-se vorbirile salut, fiind ordinea de zi esauriată noul comite mulțumind pentru manifestațiile ce i-a făcut, încheie adunarea.

După adunare au urmat recepțiunile; s'au prezentat: funcționarii comitatului; preoțimea romano-catolică în frunte cu episcopul Majláth; preoțimea reformată; preoțimea română, în numele căreia îl salută octogenarul canonic dela Blaj, Revor. Gavrilă Pop; confesiunea mozaică, notarii etc.

mental consumenților; oprește de a măcina și restringerea importului de vite din Serbia. Ordonanța mai nouă de prețuri maximale neîndreptățite tagma muncitorilor de prin fabrici, cari în urma lucrurilor prestate îndreptățit la aceeași cantitate ca și economii. Adunarea a primit moțiunea prin care se cere micșorarea prețurilor maximale, sau stabilirea altora, proporționate cu saizrele muncitorilor.

Social-democratul Dr. Varga a propus ca muncitorimea, în interesul ei vital, să păsească cu toată energia pentru reducerea prețurilor maximale.

„Deșteptarea” își etetează apariția. În numărul său din urmă (8 Iulie) redactorul Dr. C. Sulică anunșă, că „Deșteptarea” își sisteează apariția, rămânând să reapară „probabil” nu peste mult tot în locul său de obârșie și de bastia, în Brașov.

„Deșteptarea” a trăit 13 ani — un număr cu ghinion. Intemeietorii ei au fost d. Arsenie Vlaicu și prof. Nic. Sulică. La început a fost de interes mai mult local, iar dela 1912 „Deșteptarea” devine organ politic, cu program declarat moderat guvernamental. În cuvântul de adio, se spune și un lucru, ce pentru noi este nou: „Escelența Sa domnul Arhiepiscop și Mitropolit Vasile Mangra a fost nu numai șeful politic al celor grupăți în jurul „Deșteptării” și al tuturor aderenților programului acestui ziar, ci și colaboratorul distins și valoros, care a ilustrat paginile „Deșteptării” cu străluciți articoli, cu cari „Deșteptarea” se va putea mândri totdeauna.”

Din exil. Di A. C. Domșa a primit următoarea scrisoare: Dragă Aurel! Din prilejul pierderii ireparabile a marilor bărbați, educatori și profesori distinși și institutelor noastre Dr. Ioan Rașiu și Jacob Mureșianu primesc dela mine cei loviți de soarte sincera condoleanță, iar dela Dumnezeu mângâierea sufletească.

Cu posta de azi am spedat 30 cor., rugându-te să le folosești după putință pentru perpetuarea amintirii acestor doi bărbați eminenți.

Primește ș. c. l.

Nagymárton, 19 Iulie 1917.

Vasile Smighelachi.

Suma s'a transpus destinațiunii.

Jidanii încă vor avea autonomie bisericească. Ministrul contele Baththyányi Tivadar în darea de seamă ce a făcut-o în fața alegătorilor săi la Szekszárd, a declarat, că guvernul Esterházy a căzut de acord asupra înființării autonomiei jidovești. Autonomia nu va fi octroiată, ci se va înființa cu concursul și învoirea bărbaților competenți ai jidovilor. Speră, că deodată cu proiectul autonomiei catolice se va prezenta corpuri legislative și proiectul autonomiei jidovești.

Eliberarea deputaților cehi acezați cu tradare de patrie. În urma ordinului de amnestie a fost pus pe picior liber deputatul ceh Markov, rusofil, care pentru tradare față de patrie și armată a fost osândit la închisoare, și deputatul Kurilovici deținut în Arad.

Proprietar, editor și Redactor responsabil:
Ioan Buciu.

MAI NOU.

Prelegerile la Institutele pedagogice gr.-cat. române din Blaj, Gherla și Oradea-mare se vor putea începe numai cu învoirea prealabilă a ministrului de culte și instrucție publică.

Ministrul de instrucție contele Apponyi Albert — cum aflăm la încheierea foii — a dispus într'o scrisoare adresată mitropolitului nostru, ca institutele pedagogice din Blaj, Gherla și Oradea-mare să nu fie deschise până la un ordin special al ministerului. În numărul viitor vom reveni.

Informațiuni.

Intâlnirea M. Sale Carol cu împăratul Wilhelm pe front. M. Sa a cercetat frontul galițian pe sectorul Cozova. A cercetat și regiunile dela Przemyślani, unde în 1914 s'au dat primele lupte.

La Podgorze s'a întâlnit cu împăratul Germaniei, care călătoria spre frontul din Galiția estică. Domnitorii s'au salutat calduros și s'au întreținut un pătrar de oră. Împăratul Wilhelm și-a continuat călătoria spre front, iar M. Sa s'a relator la Viena.

Știre personală. Părintele Mihail Hodorneu a fost transmutat din parohia Pata în Destat din distr. protop. Sebeșului.

Decorație. Di prof. Aurel B. Gajiu, actualmente preot militar pe frontul italian, s'a relator acasă pe câteva zile de concediu, decorat cu crucea Carol.

Congresul social-democraților contra scumpetii și a nouilor prețuri maximale. Socialdemocrații din Ungaria au ținut un congres sub prezidenția lui Alexandru Garbai. S'au ridicat grave acușe contra guvernului, care a introdus ordinațiunile de prețuri când piațele erau lipsite de articlii. Căuza pentru care în Ungaria, țară agricolă, articlii de trai sunt mai scumpi ca în statele comerciale sunt uniunile vamale încheiate în detri-